ಹಸಿದಾಗ ಊಟ ಮಾಡುವುದು ಪ್ರಕೃತಿ, ಹಸಿವಾಗದಿದ್ದರೂ ಊಟಮಾಡುವುದು ವಿಕೃತಿ, ಹಸಿದವನಿಗೆ ಅಶನವೀಯುವ ಸಲುವಾಗಿ ತಾನು ಉಪವಾಸವಿರುವುದು *ಸಂಸ್ಕೃತಿ.* — ವಿನೋಬಾ ಭಾವೆ.

ವಿದ್ಯಾಂ ಚಾವಿದ್ಯಾಂ ಚ ಯಸ್ತದ್ವೇದೋಭಯಂ ಸಹ ।
ಅವಿದ್ಯಯಾ ಮೃತ್ಯುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿದ್ಯಯಾಽಮೃತಮಶ್ನುತೇ ॥

"ಯಾವನು ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅವಿದ್ಯೆ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಅರಿಯುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಅವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ದಾಟಿ, ವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲಕ ಅಮೃತತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ."

ಇಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯೆ ಎಂದರೆ ಭೌತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಇದಿಲ್ಲದೆ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು, ಎಂದರೆ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಮಗ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉನ್ನತಿಗಾಗಿ ಇವೆರಡನ್ನೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆ ಇವೆರಡೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು, ಒಂದನ್ನೊಂದು ಹಿಂದೆ ತಳ್ಳಿ ಮುನ್ನುಗ್ಗಬಾರದು. ಒಂದನ್ನೊಂದು ನಿಗ್ರಹಿಸುತ್ತ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಬೇಕು. ಸಮಾಜವು ಇವೆರಡರ ಸಮನ್ವಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಸತ್ಯಯುಗ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.

◆

ಪ್ರಹಸನ ಪ್ರಸಂಗ

ನಿಷ್ಠಾವಂತ, ಧರ್ಮಭೀರು ಕ್ರೈಸ್ತನೊಬ್ಬನು ಮರಣಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಕ್ರೈಸ್ತಪಾದ್ರಿ, ವೈದ್ಯ ಮತ್ತು ವಕೀಲ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಕ್ರೈಸ್ತನು ದೇಹತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಆ ಮೂವರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಹೇಳಿದನು:

"ಈ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನನ್ನ ಮರಣಾನಂತರದ ಪ್ರಯಾಣದ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ. ನಾನು ಸತ್ತನಂತರ ನನ್ನ ಶವಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಒಳಗೆ ಇದನ್ನು ಇಟ್ಟು, ಹೂಳಬೇಕು. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಈ ಕೊನೆಯಾಸೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಬಿಡಿ."

"ಆಗಲಿ, ಆಗಲಿ, ನೀವು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರಿ. ನೀವು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಯಾಣ ಸುಗಮವಾಗಲಿ"— ಎಂದರು ಆ ಮೂವರು. ಕ್ರೈಸ್ತನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟನು.

ಪಾದ್ರಿಯು ಆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳ ಶುಲ್ಕವಾಗಿ ೨೫,೦೦೦ ರೂಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ವೈದ್ಯನು ತನ್ನ ಚಿಕಿತ್ಸಾಶುಲ್ಕವೆಂದು ಮತ್ತೆ ೨೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ವಕೀಲನು ಹೇಳಿದ:

"ನೀವು ಎಂಥ ಜನ! ಈಗ ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು ಈಗ ವಚನಭ್ರಷ್ಟರಾಗುತ್ತಿದ್ದೀರಲ್ಲ. ಪಾಪ ಆ ಸತ್ತವನ ಗತಿಯೇನು? ಅವನ ಮರಣೋತ್ತರ ಜೀವನದ ಪಾಡೇನು? ಅವನನ್ನು ಯಾರು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ? ಆಗಲಿ, ನಾನಂತೂ ಈ ರೀತಿ ವಂಚಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಪಾಲಿನ ಹಣವನ್ನೂ ನಾನು ಕೊಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂ.ಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಚೆಕ್ಕನ್ನು ಬರೆದು ಶವಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು!

ಈ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಚೆಕ್ ಆ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಷ್ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಜಾಣತನವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಕ್ಯಾಷ್ ಆಗಬಲ್ಲದು. ನಾವು ಭಕ್ತಿಯ ಚೆಕ್ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆನಂದ ರೂಪದ ಕ್ಯಾಷ್ ಝಣಝಣಿಸುತ್ತ ಬರುತ್ತದೆ.

✩ ✩ ✩

ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತಿಗಿಂತ ಅವಾಸ್ತವ ಸ್ವರ್ಗನರಕಗಳ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ನಮ್ಮ ಮಾನಸಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅಂತಹ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಾಸ್ತವಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೊದಲು ನೆಲೆನಿಲ್ಲುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಅನಂತರವೇ ಅತೀತವನ್ನು ತಲುಪಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅವಾಸ್ತವದಿಂದ ವಾಸ್ತವತೆಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಅತೀತಕ್ಕೆ ನಾವು ಪಯಣಿಸಬೇಕು.

ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಗೆ ತಿಮಿಂಗಿಲದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು, ತಿಮಿಂಗಿಲವು ತುಂಬ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಾಣಿಯಾದರೂ ಅದರ ಗಂಟಲು ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತಿನ್ನಲಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. "ನನ್ನ ಸಹೋದರ ಜೋನಾನನ್ನು ತಿಮಿಂಗಿಲ ತಿಂದಿತು" ಎಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಹೇಳಿತು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕೋಪಗೊಂಡು ತಿಮಿಂಗಿಲಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

"ನಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಜೋನಾನನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ," ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ ಹೇಳಿತು. "ಜೋನಾ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿ?" ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಕೇಳಿದರು. "ಆಗ ನೀವು ವಿಚಾರಿಸಿ"—ಥಟ್ಟನೆ ಉತ್ತರಿಸಿತು ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿ.

✩ ✩ ✩

ಉಪಾಧ್ಯಾಯ : "ಜನರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಿರದಿದ್ದರೂ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಮಾತನಾಡುವವನನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತೀರಿ?"

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ : "ಉಪಾಧ್ಯಾಯ."

◆